

Računarska grafika

JavaFX – 3D grafika:
scena i objekti

Uvod

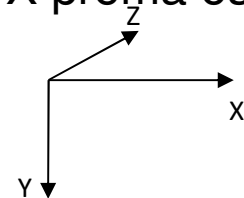
- 3D grafika uvodi treću dimenziju, tačka ima 3 koordinate
- Prikazana scena je realističnija od scene u 2D grafici
- Prikaz scene – prikazna ravan omeđena prikaznim prozorom
- JavaFX podržava 3D scenu sa 3D oblicima, svetlima i kamerom
- Na prikaznu ravan se projektuju objekti 3D scene realnog sveta
 - objekti → oblici (*shapes*) u JavaFX terminologiji
- Centar projekcije je tačka u kojoj se nalazi kamera
- Izgled scene određuje:
 - geometrija objekata, njihove pozicije i orijentacije
 - materijal objekata
 - način prikaza (žični ili model čvrstog tela, vidljivost površi, nazupčenost linija)
 - vrsta, boja, pozicija svetala
 - pozicija, orijentacija i vidni ugao kamere
- U JavaFX grafici kamera i svetla su, takođe, čvorovi 3D scene

Posao JavaFX programera

- Geometrijsko modelovanje 3D objekata
 - JavaFX nudi samo 3 osnovna modela 3D tela: kvadar, valjak i lopta
 - postoji i proizvoljna trougaona mreža
- Definisane osobine materijala površi objekata
 - boja, tekstura, reljef, refleksivnost, sopstveno osvetljenje (samoiluminacija)
- Pozicioniranje i orijentisanje 3D objekata u 3D sceni
- Osvetljavanje objekata
 - izborom vrste i pozicioniranjem svetala u 3D sceni
- Prikaz scene
 - izborom vrste i vidnog ugla kamere
 - pozicioniranjem i orijentisanjem kamere

Koordinatni sistem

- Tačka u 3D koordinatnom sistemu realnog sveta:
 - ima tri koordinate (x, y, z).
 - koordinate su realni brojevi (`double`)
- U 3D grafici JavaFX koristi desni pravougli koordinatni sistem:
 - smer treće osa Z je određen smerom desne zavojnice
 - kada prsti desne pesnice prikazuju smer rotacije od ose X prema osi Y ispruženi palac pokazuje smer treće ose Z
 - ako se krene od JavaFX 2D koordinatnog sistema smer treće ose Z je od posmatrača
- 3D objekat u lokalnom koordinatnom sistemu ima tri dimenzije:
 - širinu (u x-pravcu), visinu (u y-pravcu) i dubinu (u z-pravcu).

3D scena

- U 3D sceni neki (neprozirni) objekti zaklanjaju druge
 - zaklanjanje može da bude u potpunosti ili delimično
 - i stranice neprozirnih objekata zaklanjaju druge stranice istih objekata
- Kada se prikazuje 3D scena u ravni potrebno je odrediti vidljivost svakog piksela površi svakog neprozirnog objekta
- U JavaFX 2D grafici podrazumevani redosled iscrtavanja objekata:
 - redosled kojim su oni dodavani u graf scene
- U 3D grafici potrebno je sofisticnije upravljanje redosledom crtanja objekata u sceni

Z-bafer (bafer dubine)

- Jednostavan mehanizam uklanjanja nevidljivih tačaka scene
 - hardverski implementiran u savremenim grafičkim kontrolerima
- Svakom pikselu u baferu ekrana odgovara jedna lokacija u z-baferu
- Z-bafer se inicijalizuje na najveću moguću Z vrednost u sceni
- Kada se crta piksel sa koordinatama ekrana (x,y):
 - računa se z-koordinata tačke na crtanom poligonu iz scene
 - proverava: da li je $z < z_{\text{bafer}}$ za (x,y) → da li je tačka bliža posmatraču?
 - jeste: tačka u sceni je bliža posmatraču od ranije nacrtane tačke (x,y) crta se piksel (x,y), izračunato z se upisuje u z-bafer;
 - nije: ne crta se piksel, ne menja se z-bafer

Z-bafer u JavaFX sceni

- U JavaFX grafici, prilikom stvaranja scene:
 - zadaje se kao 4. argument koji određuje da li scena koristi z-bafer
`boolean zBafer = true;`
`Scene scena = new Scene(korenGrafaScene,
širina, visina, zBafer);`
- Bez `zBafer` argumenta stvara se scena bez z-bafera
- Z-bafer nije moguće naknadno dodeliti sceni
- Moguće je proveriti da li scena ima pridružen z-bafer metodom:
`scena.isDepthBuffer()`

Postavljanje testa Z-bafera

- Da bi se vršila provera dubine (test z-bafera) prilikom crtanja čvora, potrebno je čvoru postaviti test dubine
- **Metod:** `setDepthTest (DepthTest testDubine)`
- **Tip** `javafx.scene.DepthTest` ima vrednosti:
 - `ENABLE` – vrednosti z-koordinate se uzimaju u obzir pri crtanju čvora
 - `DISABLE` – čvor se crta po redosledu dodavanja u graf scene
 - `INHERIT` – svojstvo `depthTest` čvora se nasleđuje od roditelja; ako nema roditelja, isto je značenje kao `ENABLE`
- Podrazumevana vrednost svojstva je `DepthTest.INHERIT`

Primer

```
import javafx.scene.DepthTest;
//...
Circle crveni = new Circle(60, 50, 30, Color.RED);
Circle zeleni = new Circle(80, 50, 30, Color.GREEN);
zeleni.setTranslateZ(10);
Circle zuti = new Circle(160, 50, 30, Color.YELLOW);
Circle plavi = new Circle(180, 50, 30, Color.BLUE);
plavi.setTranslateZ(10);
zuti.setDepthTest(DepthTest.DISABLE);
plavi.setDepthTest(DepthTest.DISABLE);
Group koren = new Group();
koren.getChildren().addAll(crveni, zeleni, zuti, plavi);
zBafer=true;
Scene scena = new Scene(koren, 250, 100, zBafer);
```

zBafer=true;

zBafer=false;

Neutralizacija nazupčenosti

- Kod iscrtavanja 3D oblika kojima je uključen test dubine zapaža se efekat nazupčenosti (eng. *aliasing*)
- Rešavanje ovog problema čini iscrtavanje manje efikasnim, te se podrazumevano ne otklanja nazupčenost
- JavaFX podržava scenu sa balansiranim otklanjanjem nazupčenosti
 - ivice 3D oblika su više glatke, a efikasnost crtanja prihvatljiva
- Konstruktor scene sa parametrom koji određuje da li se primenjuje tehnika za otklanjanje nazupčenosti:
`Scene(Parent koren, double šir, double vis, boolean z-bafer, SceneAntialiasing nenazupčen)`

Vrednosti parametra nazupčenosti

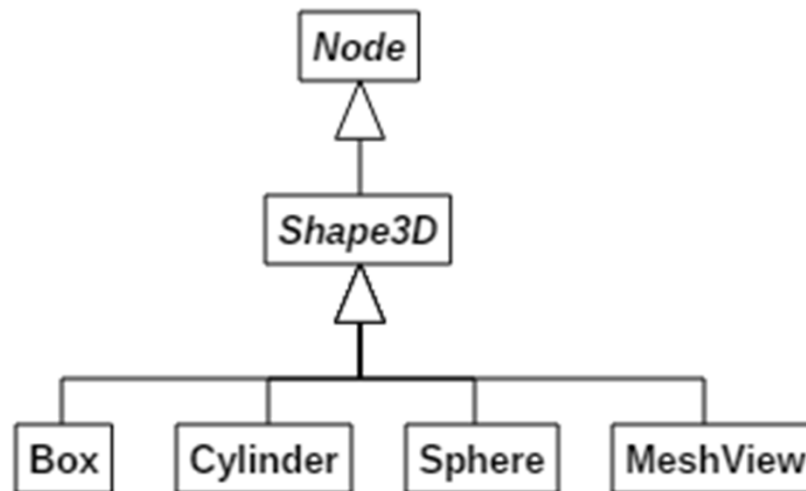
- Klasa:
`javafx.scene.SceneAntialiasing`
- Dve imenovane konstante:
 - `DISABLED` – onemogućen mehanizam ukljanjanja nazupčenosti
 - `BALANCED` – optimizovan balans između kvaliteta i performansi
- Podrazumevana vrednost – `DISABLED`

3D oblici

- JavaFX podržava 3D oblike – objekte u sceni
- Postoji nekoliko već definisanih oblika:
 - kvadar (klasa `Box`)
 - valjak (klasa `Cylinder`)
 - lopta (klasa `Sphere`)
- Može da se definiše proizvoljna mreža trouglova (*triangular mesh*)
 - proizvoljan 3D oblik koji može da bude zatvoren ili otvoren (samo površ)
 - klasa `MeshView` – apstrakcija proizvoljnog 3D oblika
- Nalaze se u paketu: `javafx.scene.shape`
- Centar 3D oblika je u koordinatnom početku njegovog lokalnog koordinatnog sistema

Hijerarhija klasa oblika

- Sve navedene klase su potklase apstraktne klase `Shape3D`
- Klasa `Shape3D` je izvedena iz apstraktne klase `Node`

Svojstva 3D oblika

- Svaki 3D objekt (oblik) je objekat potomaka klase `Shape3D` i ima:
 - geometriju – mrežu trouglova koji čine njegovu površ
 - svojstva
- Svojstva su:
 - način crtanja (*draw mode*),
 - opisan tipom nabrajanja `DrawMode`, koji definiše način crtanja trouglova mreže oblika: popunjeni trouglovi ili samo njihove ivice
 - izbor površi za sakrivanje (*face culling*)
 - opisan tipom nabrajanja `CullFace`
 - materijal
 - opisan klasom `Material`, koji (uz svetlo) određuje boju piksela

Kvadar

- Stvara se podrazumevanim i sledećim konstruktorom:
`Box(double širina, double visina, double dubina)`
- Centar u koordinatnom početku
- Ivice su paralelne osama koordinatnog sistema
- Dimenzije
 - širina u pravcu X-ose
 - visina u pravcu Y-ose
 - dubina u pravcu Z-ose
- Mrežu čine trouglovi – pravougaonici podeljeni dijagonalom
- Podrazumevane dimenzije su 2x2x2

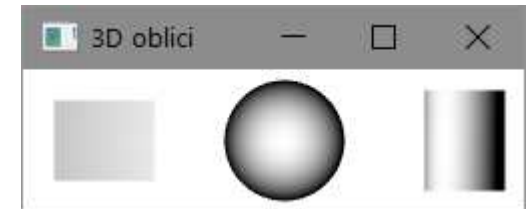
Valjak

- Stvara se podrazumevanim i sledećim konstruktorima:
`Cylinder(double polupr, double visina)`
`Cylinder(double polupr, double visina, int podela)`
- Osnova je paralelna XoZ ravni, visina u pravcu Y-ose
- Centar valjka je u koordinatnom početku
- Podrazumevani poluprečnik je 1, a visina 2
- Crta se kao prizma – sa velikim brojem podela izgleda kao valjak
- Podelom se dobija mreža trouglova koji se crtaju
 - broj podela je broj ravnomerno raspoređenih tačaka na osnovama, tako da omotač čine trouglovi čija su temena u datim tačkama osnova
 - broj podela je najmanje 3, a podrazumevano je 64

Lopta

- Stvara se podrazumevanim i sledećim konstruktorima:
`Sphere(double poluprečnik)`
`Sphere(double poluprečnik, int podela)`
- Podrazumevani poluprečnik je 1
- Aproksimira se trougaonom mrežom, broj podela određuje finoću
 - veći broj – više trouglova u mreži, pa je oblik bliži geometrijskoj lopti
- Podele su po koord. osama ravnima koje su normalne na osu
 - presečne tačke dobijenih kružnica su temena trouglova u mreži
 - najmanje 1 podela (po koordinatnoj osi), podrazumevano 64
- Broj podela 1 (po svakoj od osa) – presecanje koordinatnim ravnima
 - 6 presečnih tačaka → dve četvorostrane piramide spojene osnovama

Primer 3D oblika


```
Box kvadar = new Box(50, 40, 10);
kvadar.setTranslateX(40); kvadar.setTranslateY(35);
kvadar.setTranslateZ(10);
Cylinder valjak = new Cylinder(20, 50);
valjak.setTranslateX(220); valjak.setTranslateY(35);
valjak.setTranslateZ(30);
Sphere lopta = new Sphere(30);
lopta.setTranslateX(130); lopta.setTranslateY(35);
lopta.setTranslateZ(20);
Group koren = new Group();
koren.getChildren().addAll(kvadar, lopta, valjak);
SceneAntialiasing nazupčenost = SceneAntialiasing.BALANCED;
Scene scena = new Scene(koren, 250, 70, true, nazupčenost);
```

Način crtanja mreže trouglova

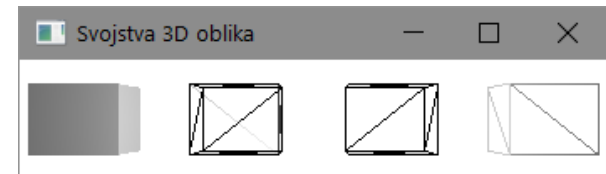
- Način crtanja mreže trouglova:
 - popunjeni trouglovi (model čvrstog tela, *solid model*)
 - samo ivice trouglova (žični model, *wireframe model*)
- Tip nabiranja `javafx.scene.shape.DrawMode` – konstante:
 - `LINE` (ivice trouglova, žični model)
 - `FILL` (popunjeni trouglovi, model čvrstog tela)
- Način crtanja je svojstvo oblika koje se postavlja metodom:
`setDrawMode(DrawMode model)`
- Podrazumevani način crtanja: `FILL`

Vidljive/sakrivene površi

- Efikasnost crtanja oblika
 - određena je brojem trouglova u mreži kojom se predstavlja oblik
- Trouglove okrenute naličjem nema smisla crtati za neprozirno telo
- Izbor trouglova mreže koji se neće crtati (*face culling*)
 - svojstvo oblika koje se postavlja metodom:
`setCullFace(CullFace sakiveno)`
- Tip nabiranja `javafx.scene.CullFace` definiše konstante:
 - `BACK` – neće se crtati trouglovi koji su okrenuti naličjem prema kameri
 - `FRONT` – neće se crtati trouglovi koji su okrenuti licem prema kameri
 - `NONE` – svi se crtaju
- Podrazumevano sakrivanje površi: `BACK`

Primer svojstava 3D oblika

```
Box kvadar1 = new Box(50, 40, 10);  
kvadar1.setDrawMode(DrawMode.FILL); //podrazumevano  
kvadar1.setTranslateX(40); kvadar1.setTranslateY(35);  
Box kvadar2 = new Box(50, 40, 10);;  
kvadar2.setDrawMode(DrawMode.LINE);  
kvadar2.setCullFace(CullFace.NONE);  
kvadar2.setTranslateX(130); kvadar2.setTranslateY(35);  
Box kvadar3 = new Box(50, 40, 10);  
kvadar3.setDrawMode(DrawMode.LINE);  
kvadar3.setCullFace(CullFace.FRONT);  
kvadar3.setTranslateX(220); kvadar3.setTranslateY(35);  
Box kvadar4 = new Box(50, 40, 10);  
kvadar4.setDrawMode(DrawMode.LINE);  
kvadar4.setCullFace(CullFace.BACK); //podrazumevano  
kvadar4.setTranslateX(310); kvadar4.setTranslateY(35);
```


Podscena

- U 3D sceni može da postoji
 - proizvoljan broj čvorova 3D objekata i izvora svetala
 - samo jedna kamera
- Ukoliko se želi više kamera (više pogleda na scenu)
 - potrebno je uvesti podscene
 - svakoj podsceni pridružiti njenu kameru
- Podscena je, kao i scena, kontejner grafa scene
- Opisana je klasom `SubScene`
 - izvedenom iz klase `Node`
 - definisanom u paketu `javafx.scene`

Parametri podscene

- Podscena ima svojstva i attribute kao i scena:
 - graf scene
 - visinu i širinu
 - boju pozadine
 - z-bafer
 - glatkoću ivica objekata (*antialiasing*)
 - vlastitu kameru
- Konstruktor podscene ima iste parametre kao i konstruktor scene
- Ako se ne postavi kamera podscene – podrazumevana paralelna
- Ako postoje 3D objekti u podsceni – podrazumevano svetlo
 - tačkasti izvor belog svetla na kameri (*headlight*)

Korišćenje podscene

- `SubScene` je izvedena iz `Node`
 - primerci podscene mogu da se koriste kao čvorovi u sceni
- Graf scene može da sadrži više podscena
 - podscene se kombinuju u jednu scenu
- Kompozicija scene – i graf podscene može da sadrži podscene
- Podscene mogu da se koriste da bi se kombinovala 2D i 3D grafika
 - neke podscene mogu da budu 3D, dok druge mogu da budu 2D
- Podscene imaju podrazumevano transparentnu pozadinu
 - moguće je vizuelno preklopiti njihov prikaz i dobiti jedinstvenu sliku

Primer podscene (1)

- Dve podscene od kojih se obrazuje jedna scena
- U prvoj podsceni je kvadar:
 - prikazan perspektivnom kamerom
 - rotiranom oko X ose za -30°
 - osvetljen odozgo svetlom boje CYAN
- U drugoj podsceni je lopta:
 - prikazana podrazumevanom paralelnom kamerom
 - osvetljena sleva svetlom boje MAGENTA

Primer podscene (2)

```
...
import javafx.scene.Scene;
import javafx.scene.SubScene;
import javafx.scene.SceneAntialiasing;
import javafx.scene.Group;
public class Podscena extends Application {
    @Override public void start(Stage prozor) {
        // definisanje i pozicioniranje objekata kvadar i lopta
        // definisanje i poz. svetala svetloKva i svetloLop
        // definisanje, poz. i orjent. kamera kamKva i kamLop
    }
}
```

Primer podscene (3)

```
Group grKva = new Group(kvadar, svetloKva);
SceneAntialiasing g=SceneAntialiasing.BALANCED;
SubScene scenaKva = new SubScene(grKva, 230, 70, true, g);
scenaKva.setCamera(kamKva);
Group grLop = new Group(lopta, svetloLop);
SubScene scenaLop = new SubScene(grLop, 230, 70, true, g);
scenaLop.setCamera(kamLop);
Group koren = new Group();
koren.getChildren().addAll(scenaKva, scenaLop);
Scene scena = new Scene(koren, 230, 70, true, glatko);
...
```